

Onze Vogels

54e jaargang no.7, juli 1993

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De l

ssel

Wat een bek

De **Gevlekte diksnavelmees**, **Paradoxornis guttaticollis**, is de grootste van het geslacht **Paradoxornis**, hun lengte bedraagt ongeveer 20 cm. De diksnavelmezen vormen met 19 soorten de onderfamilie **Panurinae**, direct volgend op de onderfamilie **Timalinae** en beide behorend tot de grote familie **Muscicapidae**.

Al die diksnavelmezen hebben over het algemeen een korte, ronde en afhankelijk van de soort zware snavel. Bij enkele soorten doet die snavel denken aan die van de papegaaien en het is ook vandaar dat de groep in het buitenland "papegaaissnavel timalies" wordt genoemd. Welnu, waar het gaat om de vergelijking tussen de snavel van diksnavelmezen en papegaaien, gaat die in dit geval, waar we te maken hebben met de grootste diksnavelmees in zijn soort, wel sterk op. Hun bijkracht is zoals de snavel al doet vermoeden. Met gemak kraken ze grotere en harde zaden en noten. Daarnaast nemen ze ook vruchten, bessen en insecten op. Ze fourageren voornamelijk op de grond. De gevlekten trekken in kleine groepjes, soms met Bruinnek gaailijsters, *Garrulax ruficollis*, op. Hun geliefde biotoop bestaat uit met dichte struiken en kreupelhout voorziene bosachtige gebieden en ook verblijven ze graag in de zogenaamde bamboebossen, tot op hoogten tussen 1500 en 1800 meter, soms zelfs wel hoger dan 2100 meter. Het zijn zeer actieve en behendige vogels die zich met gemak in die dichte vegetatie weten te verplaatsen. Ze beklimmen met gemak de bamboestengels van beneden naar boven en

omgekeerd en soms zitten ze schrijlings tussen twee stengels in, met de ene poot aan de ene en de andere

poot aan de andere stengel. Hun nesten bouwen ze van grasstengels en bamboeblad op zo'n 90 tot

Tekst: H.A.Maurer
Foto: J.Blasman/van Os.

180 cm boven de grond. Die bouwsels worden met spinrag aan de stengels verankerd en het rag biedt trouwens de nodige stabiliteit aan het totale nest. Een legsel bestaat uit 2-3 eieren welke een variabele schaal-kleur hebben, van witachtig tot grijs-groen en bevlekt met creme-tot bruin-kleurige druppels. De gemiddelde grootte van het ei is 22.2 x 16.4 mm. Beide oudervogels, waartussen geen uiterlijk verschil te zien is, houden zich met het broeden bezig; ze doen dat om beurten. De broedduur bedraagt ongeveer 10-12 dagen en de jongen worden met voornamelijk dierlijk voedsel grootgebracht. Als de jonge vogels uitvliegen gelijken ze al veel op de volwassenen alleen de kleuren op de kop en de bovendelen vooral, zijn valier.

De vogels hebben een vrij zachte bevedering. In de volière, die bij voorkeur rijkelijk beplant moet zijn, zijn diksnavelmezen goed te houden. Alleen tijdens de broedperiode kunnen ze best wel agressief zijn.

Naast het geeikte voedsel, zoals universeelvoer, noten, vruchten en bessen, trachten we een zo groot mogelijke variatie aan levend voedsel te verstrekken waarbij het vooral in het begin raadzaam is om uit te zoeken waarnaar hun voorkeur uitgaat, hetgeen vooral als er jongen zijn van groot belang is om te weten.

Veelkleurenparkiet

Er worden door de vogelliefhebbers in ons land ontzettend veel Australische parkietsoorten gehouden en gekweekt en een daarvan is de Veelkleurenparkiet, **Psephotus varius**.

Een bijzonder fraaie vogel, nauw verwant aan de meer bekende roodrugparkiet. Op een goede mengeling zaden voor grote parkieten, aangevuld met wat eivoer, zijn ze in een uitstekende conditie te houden en

gaan ze ook over tot kweken. Ze houden van een diep nestblok met een klein invlieggat, zodat het binnen in het blok zo donker mogelijk is. De 5 tot 6 witte eieren worden alleen door het vrouwtje bebroed en zij doet daar ongeveer 20 dagen over. De pas geboren jongen zijn bedekt met witte donsveertjes. De eerste dagen worden die jongen uitsluitend door hun moeder gevoerd, later helpt vader daaraan ook mee. Het zijn plezierige en rustige parkieten die er bovendien nog heel fraai uitzien ook.

Groen- en goudgroenivoor

In tegenstelling tot hetgeen geldt bij onze vetstofvogels, blijft in het nieuwe vraagprogramma voor intensieve gepigmenteerden uit de groenserie, die tegelijk in het bezit zijn van de gele vetstofkleur, de benaming "goud" bestaan.

Dit geldt ook als er bij deze vogels andere factoren zichtbaar een rol spelen maar, zoals gezegd, gaat dat niet op bij vogels uit de vetstofserie. Daar is het woord "goud" vervangen door "intensief" waardoor in het vervolg de vroegere goudgele dus "geel intensief" genoemd wordt. De ivoorfactor is in elke kleurslag in te kweken, vererft geslachtsgebonden en hierdoor verschijnen er bij de eerste kweekresultaten reeds ivoren als de vader, **zichtbaar of onzichtbaar**, in het bezit is van de ivoorfactor. Soms is het inkweken van een bepaalde faktor in een erkende kleurslag niet erg zinvol, dat geldt ook voor de ivoorfactor. Gepigmenteerden, die de dominant- of recessiefwitfaktor bezitten, worden er door inkweken van ivoor meestal **niet** fraaier op. Deze komen daarom niet op het vraagprogramma voor, ze worden dus niet gevraagd voor de show's. De **recessief** gepigmenteerde toont **geen** gele of rode aanslag, bij een gepigmenteerde in het bezit van de **dominant**-witfaktor zien wij normaal **wel** vetstofkleurige aanslag op de schouders alsmede in de vleugels en staartpennen. Door inkweken van de ivoorfactor zal die aanslag aanzienlijk verminderen of soms in het geheel verdwijnen. Ook bij dominant-witte vetstofvogels kan door inkweken van de ivoorfactor de vetstofkleurige aanslag eveneens sterk verminderen of geheel onzichtbaar worden. Een nadeel daarbij is, dat betreffende vogel meestal de vereiste helderheid verliest, een soort waasje ligt dan over de gehele tint en dat is **niet** aan te bevelen. Is de gepigmenteerde vogel in het bezit van de gele vetstofkleur, zoals dit bij groen en goudgroen het geval is, dan is inkweken van ivoor **uitsluitend zinvol** als dat geelbezit van zeer goede kwaliteit is. Bij een te zwak geelbezit zal er, door werking van de ivoorfactor, bij de nateelt te weinig aan gele tint overblijven. Het tegenovergestelde is aan te bevelen t.w., ivoor inkweken bij vogels die een uitgesproken sterk geelbezit tonen. In de praktijk horen wij wel eens zeggen als er zwak van tint zijnde ivoren zitten, dat de ivoorfactor te sterk gewerkt heeft. Die opvatting is **niet** juist, de ivoorfactor werkt of werkt niet, een gedeeltelijk, zwak- of halfwerkende ivoorfactor bestaat niet. **De graduele verschillen die wij bij ivoren zien, ontstaan door werking van de intensiefactor in combinatie met de sterkte en kwaliteit van de aanwezige vetstofkleur.**

Groen is het **niet** intensieve exemplaar, inhoudende dat bij deze kleurslag evenals bij alle schimmelvogels, al een deeltje van elk veertje kleurloos is en dus schimmel toont, waardoor t.o.v. de intensieve vogel, aanzienlijke vermindering van totale kleurdiepte ontstaat. Als wij nu aan vogels met die mindere kleurdiepte of vogels met wat overmatig schimmelbezit, ook nog de ivoorfactor toevoegen, dan heeft dat tot gevolg dat er voor de nateelt nog meer kleurverzwakking optreedt. Door de gezamenlijke werking van de ivoorfactor met daarbij een zwak geelbezit plus de aanwezige schimmelfactor, zal er zoveel vermindering van vetstofkleur plaatsvinden, dat er **te weinig van de vereiste kleuruiting overblijft**. Men dient ervan uit te gaan dat een goede vetstofkleur, zowel bij de groenivoor als bij de goudgroenivoor, niet meer dan de helft van de normale kleurdiepte verloren mag hebben t.o.v. de klassieke groene en goudgroene. De eisen voor pigment en bijkleur zijn verder gelijk aan die van de klassiekers, eigenlijk is er één klein verschilletje te constateren. Wij horen wel eens zeggen dat de ivoorfactor bruin manifesteert. **Dat is juist**, daarom geeft de standaard aan dat bij groenivoor een weinig bruin in de rug is toegestaan. Natuurlijk is een opvallende bruine tint foutief, dat doet immers bij deze kleurslag, of liever gezegd bij vogels uit de gehele groenserie, afbreuk aan de totale kleuruiting. Aangegeven is, dat de ivoorfactor geslachtsgebonden vererft. Om een goede goudgroenivoor te kweken, die aan de standardeisen vol-

doet, is het **niet zinvol** een ivoor of split ivoor man te paren aan een pop zonder ivoor. Die paring geeft **uitsluitend ivoren in de vrouwelijke nateelt** en die zullen het tegen de mannelijke intensieven altijd verliezen. Een pop is altijd zichtbaar ivoor of niet ivoor, een man kan zichtbaar of onzichtbaar de ivoorfaktor bij zich dragen, dit laatste noemen wij split voor ivoor. Een pop kan dus nooit split voor ivoor zijn. Paren wij een ivoorpop aan een splitivoor man, dan krijgen wij bij een deel van de jongen, zowel bij mannen als bij poppen, ivoor te zien. **Alle** jonge mannen daaruit zijn ivoor of split ivoor, de jonge popjes zijn ivoor of niet ivoor. Willen wij de gehele nateelt zichtbaar ivoor hebben, dan moeten wij een gelijke paring toepassen n.l. ivoor tegen ivoor, dus dat beide ouders **zichtbaar** de ivoorfaktor bezitten. Uiteraard hierbij de intensiviteitsgraden van de beide partners niet uit het oog verliezen. Let in geval van twee ivoor faktorige partners beslist goed op het formaat van de kweekvogels, uit die gelijke paring wil nog wel eens wat **kleiner formaat nateelt** voortkomen. Over het algemeen is het aan te raden op de kleintjes te letten, hier dus ook maar voor dit doel liever **niet** inzetten.

A.van Eck.

Entreactie

Met hulp van een medelid van onze vereniging heb ik mijn kanaries op 19 juni j.l. geënt tegen de pokken. Op dat moment zaten er nog vier jonge vogels in het nest, net 17 dagen oud en ook deze vier werden geprikt. Bij mij is het overigens geen uitzondering, dat zulke jonge vogels die het nest nog niet verlaten hebben, toch een prik krijgen. Voorgaande jaren zijn zelfs nog jongere vogeltjes ook niet aan de prik ontkomen. Wij weten wel dat wordt aangeraden alléén vogels te enten die reeds zelfstandig zijn, maar jaarlijks controleerde ik de entreactie en aan die controle ontsnappen zulke gevallen beslist niet. Ook nu reageerden de jongste vogels, veertien dagen na de prik, precies hetzelfde op de prik als de ouderen en van sterfgevallen is, evenals voorgaande jaren onder die zeer jonge vogels, geen sprake geweest. Omdat ik plannen had \pm 1 juli bepaalde vogels in een andere ruimte te plaatsen, had ik een mooie gelegenheid een groot aantal vogels te controleren op entreactie. Eigenlijk was ik een paar dagen daarvoor al overtuigd van een goede entreactie omdat veel vogels de vleugel waarin geprikt was, losjes lieten hangen, een teken dat de pokjes zijn opgekomen. Bij eerdergenoemde overplaatsing controleerde ik meer dan vijftig vogels, ruim 25% van de vogels die geënt werden. Het resultaat was, dat alle gecontroleerde vogels een duidelijke entreactie toonden. Voorgaande jaren had ik nog wel eens een exemplaar dat niet reageerde op de prik, dit jaar is het resultaat wel uitzonderlijk goed te noemen. Het is altijd weer een hele geruststelling als je weet, dat de vogels beschermd zijn tegen gevreesde pokken. In ernstige gevallen kunnen pokken immers Uw vogelbestand voor 100% vernietigen. Een ongeluk zit in een klein hoekje, slechts één mug is in staat de pokken onder Uw vogels te verspreiden maar ook, al is die mug er niet dan nog ligt het gevaar op de loer. Pokken, het is immers een virus en dat wil zeggen dat het op alle willekeurige manieren kan worden overgebracht, b.v. door de wind en ook die is er niet altijd bij nodig. Verschnikkelijk veel muggen werden hier gezien, na een periode van redelijk zomerweertje en een paar fikse buien zagen wij ontelbare getallen van die beestjes. Zo'n entreactie geeft dan echt een veilig gevoel.

A.van Eck.

Tweekleurige muskaatduif

Inleiding: In de grote groep der muskaatduiven zijn er drie nauwverwante soorten, waarbij de hoofdkleur wit is. Ze wijken in een aantal opzichten af van de andere muskaatduiven en worden daarom door enkele ornithologen in een eigen geslacht - **Myristicivora** - geplaatst. Eén soort duikt regelmatig in de vogelhandel op, een tweede soort zelden en de derde soort nooit. Omdat de drie soorten zoveel op elkaar lijken, lijkt het me nuttig eerst maar een beschrijving van deze soorten te geven. De bekendste is de **Tweekleurige Muskaatduif, *Ducula bicolor***. Deze 42 centimeter grote, spierwitte duif, heeft zwarte vleugelpennen en een zwarte vlek aan de staartspits. De ogen zijn donkerbruin en de snavel is grijs tot huidkleurig. De poten zijn grijsblauw gekleurd. Deze soort komt in twee rassen voor op de Molukken (***Ducula bicolor melanura***), en van de Andaman eilanden tot de Filippijnen en de Sunda-eilanden (***Ducula bicolor bicolor***). Ze leven vooral op kleine eilandjes voor de kusten van het vaste land en de grotere eilanden, omdat hier meestal geen grote roofdieren leven. Ook het broeden vindt op deze kleine eilandjes plaats en door de geringe afmetingen, kan men vaak meerdere nesten op een kleine vlakte vinden, echte kolonies worden echter niet gevormd. Als ze op zoek gaan naar voedsel treft men ze vaak ook op het vaste land aan. Ze leven vooral in bossen, mangroven-bossen en kokosnoot-plantages. Als voedsel wordt uitsluitend fruit genomen, zoals bessen, vijgen en wilde muskaatnoten (vandaar de naam!).

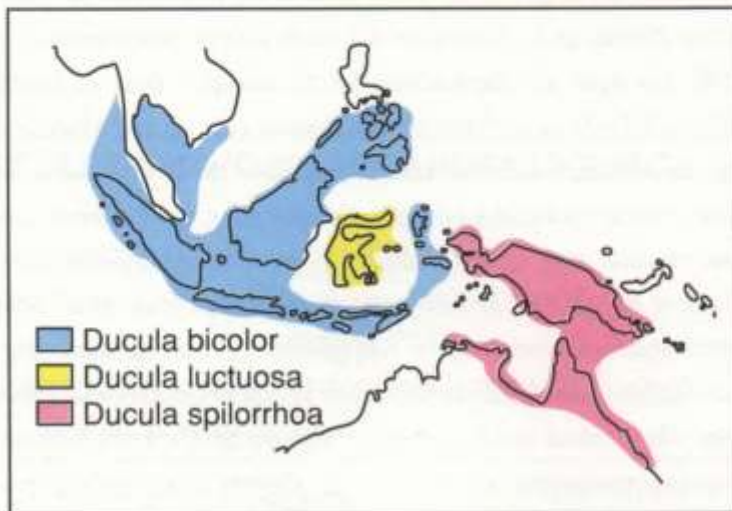

De Celebes Muskaatduif, *Ducula luctuosa*, lijkt sprekend op de Tweekleurige Muskaatduif, behalve dan dat bij hem de vleugelpennen en staartspits zilvergrijs in plaats van zwart zijn. Van deze soort zijn geen rassen bekend en de soort leeft op Celebes, het tegenwoordige Sulawesi, de Sula-eilanden en de Peilng- en Banggai-eilanden. Hier leven ze in laaggelegen, open gebieden met enkele fruitbomen, aan bosranden, maar ook in akkergebieden. Van deze soort is verder zeer weinig bekend. Tenslotte is er dan nog de Torres Strait Muskaatduif, *Ducula spilorrhoa*, welke ook zeer op de Tweekleurige Muskaatduif lijkt, maar bij de poten en op de onderstaart bevinden zich bij deze soort zwarte streepjes. Ook zijn de zwarte vleugelpennen niet zo gitzwart als bij de Tweekleurige. De snavelkleur is bij deze soort geel met een grijze basis. Van de Torres Strait Muskaatduif zijn 4 rassen bekend, te weten *Ducula spilorrhoa spilorrhoa*, welke voorkomt op de Aru-eilanden en West Nieuw Guinea met omliggende eilanden; *Ducula spilorrhoa subflavescens*, welke op de Bismarck Archipel en op de Admiraal eilanden leeft; *Ducula spilorrhoa tarara* van Zuid-Nieuw Guinea en *Ducula spilorrhoa melvillensis* welke te vinden is in Zuid-Oost Nieuw Guinea, Noord en Noord-Oost Australië en op Lord Howe eiland. Deze soort is in talloze biotopen te vinden zoals bijvoorbeeld savannes, bossen, mangroves, bosranden, maar plaatselijk ook in cultuurlandschappen, bijvoorbeeld parken en zelfs tuinen.

In de volière: De enige soort welke regelmatig in de handel is aan te treffen is de Tweekleurige Muskaatduif. Bij de doorsnee-liefhebber vinden ze echter slechts zelden erkenning, omdat ze ten eerste te groot zijn voor een normale volière en ten tweede zijn ze niet bont gekleurd. Indien men

dan toch in vruchtduiven is geïnteresseerd, neemt men liever de kleinere en kleurrijke leden van het geslacht *Ptilinopus* of *Treron*. In dierentuinen

en vogelparken kan men de Tweekleurige Muskaatduif echter regelmatig aantreffen en ook de kweek lukt daar regelmatig. Net als alle Muskaat-

3

duiven legt deze soort slechts één ei, wat door beide ouders in 23 dagen uitgebroed wordt. In 1991 lukte het in Engeland zelf een exemplaar met de hand groot te brengen (de Ruiter, 1993). In het Vogelpark Walsrode heeft men een groepje van circa 10 exemplaren, welke in de zomer de grote doorloop-volière bewonen. Deze is ingericht met veel levende bomen, een waterval, een grote vijver en enkele grasvlaktes. Hier leven ze onder andere samen met een grote kolonie rode ibissen, rose lepelaars en verder ooievaars, eenden, loopkoekoeken, secretarisvogels, toerako's, beo's, hangnestvogels en een kleine groep Groene Muskaatduiven (*Ducula aenea*). Tussen deze twee nauwverwante soorten heb ik nooit conflicten kunnen observeren, maar dat ligt waarschijnlijk aan de enorme ruimte, die hun ter beschikking staat. Het voedsel voor deze vruchten-duiven bestaat uit een fruitmengsel (banaan, appel, peer, tomaat, sinaasappel, geraspte worteltjes, gekookte rijst en geweekte rozijnen). Hierover

wordt dan nog een goed universeelvoer gestrooid. Twee maal per week komt dan nog vitamine en kalk over het voer. Hoewel de Groene Muskaatduiven in deze hal elk jaar wel enkele jongen grootbrengen, hebben de Tweekleurige het de laatste jaren laten afweten. De grond hiervoor is me niet geheel duidelijk. Eind oktober worden alle dieren uit de doorloop-volière gevangen en naar de verwarmde winter-kwartieren gebracht. Een tweede soort welke af en toe in de handel opduikt, is de Celebes Muskaatduif, maar vaak worden ze niet als zelfstandige soort herkend en als jongen van de Tweekleurige Muskaatduif aangeboden. De zilvergrijs veren zouden dan tot het jeugdkleed behoren en na de eerste rui in zwart veranderen, aldus de informatie van een 'deskundige' handelaar! In Walsrode hadden we slechts één exemplaar van deze soort en daarom was deze samen met een eveneens enkele Hoefijzer Muskaatduif (*Ducula carola*) achter de schermen ondergebracht. Het voedsel is hetzelfde als

boven beschreven. Over de kweek liggen mij geen gegevens voor, maar zou in de 80er jaren in Engeland bij een privé-kweker gelukt zijn. De Torres Strait Muskaatduif tenslotte wordt in Europa voor zover ik weet slechts in Blijdorp gehouden en gekweekt. Verder zijn er nog een aantal Australische dierentuinen waar de soort te zien is. Verder is het nog mogelijk dat ze af en toe van Nieuw Guinea worden geïmporteerd maar dan in de handel weer verwisseld worden met de Tweekleurige. Indien men over grote en verwarmbare volièrés beschikt, is het echt eens de moeite waard, het ook eens met één der besproken soorten te proberen!

Literatuur:

- Goodwin D. (1983) Pigeons and Doves of the world. Cornell University Press.
- de Ruiter M. (1993) Handaufzucht einer Zweifarbenfruchttaube (*Ducula bicolor*). (in druk).

Tekst: Maarten de Ruiter

Foto's: Maarten de Ruiter en Cees Scholtz/Voets.

Onderschriften.

- 1) Tweekleurige Muskaatduif (CS)
- 2) Jonge Tweekleurige (MR)
- 3) Celebes Muskaatduif (MR)

Zwartwang blackface grijs

Kleureisen

Deze mutatiecombinatie moet voldoen aan de eisen die we stellen aan zowel de zwartwang als de blackface. Het resultaat is een zebra-vink die zeer veel zwart laat zien. De wang is volledig zwart met daarin opgenomen de oogstreep. Bij de man loopt dit zwart zelfs door tot en met de snavelstreep. Bij de pop is het veerveld tussen wang/oogstreep en snavelstreep grijs en deze grijze kleur loopt over in de borst en in het onderlijf. Bij de man is de normale borsttekening aanwezig, bestaande uit borstband en zebra-tekening. Vanuit de borstband moet het zwart uitvloeien in het onderlijf over tenminste 15 millimeter. Hoe verder dit zwart echter uitloopt hoe beter. Ideaal is een volledig zwart onderlijf tot aan de onderstaartdekveren, die donkergrijs van kleur zijn. De bovenstaartdekveren zijn normaal zwart/wit geblokt bij man en pop.

De flank van de man is zwart met regelmatige ronde witte stippen. Bij man en pop moeten de kop en het rug/vleugeldek diep grijs van kleur zijn. Door het ontbreken van phaeomelanine zal dit grijs dieper van kleur zijn dan bij de gewone grijze. Deze kleurslag voldoet pas goed aan de eisen als in geen enkel veerveld meer phaeomelanine zichtbaar aanwezig is.

Kweektechnische aanwijzingen

Voor het opzetten van deze mutatiecombinatie gaan we uit van een zwartwang en een blackface in de grijsserie, die aan de standaardnormen voldoen. De zwartwang moet uit een lijn komen met goede zwarte flanken en de blackface uit een lijn met een ver doorgekleurd zwart onderlijf. Verder gaan we uiteraard uit van vogels van een goed model en formaat. De blackfacemutatie vereeft autosomaal dominant en de zwartwangmutatie autosomaal recessief. We starten met een koppel van black-

face x zwartwang. Welke de man of de pop is maakt niet uit, als we maar letten op de hiervoor genoemde eisen. Alle jongen uit deze paring (F1) zijn grijs split voor zwartwang, terwijl de helft daarvan blackfaces zijn. Zo'n blackface split voor zwartwang paren we vervolgens aan een volle zwartwang, uiteraard weer van goede kwaliteit. Van de jongen uit deze paring is 25% zwartwang grijs, 25% grijs split voor zwartwang, 25% blackface grijs split zwartwang en 25% blackface zwartwang grijs. Hopelijk zullen de laatste al goed aan de gestelde eisen voldoen. Voor het verder verbeteren van deze kleurslag paren we vervolgens steeds een zwartwang aan een blackface zwartwang. Uiteraard is het van belang het formaat goed in de gaten te houden en hiervoor regelmatig goede splitvogels te kweken via een forse (blackface) grijze om deze splitvogels vervolgens in onze stam in te kweken.

Tekst: TC-NZC.

Foto: Ton de Bruijn

DE RODE TIJGERVINK

Tekst: Cees van Berkel
Foto's: Jan Blasman en Pieter van den Hooven.

In de jaren vijftig, beginjaren zestig, kwam het nogal eens voor dat in de dierenwinkel opvallende eenkleurige kleine tropische vogeltjes werden aangeboden. Je behoefde nauwelijks een vogelkenner te zijn om te kunnen vaststellen dat die helgele, helblauwe of helgroene kleuren niet natuurlijk waren en uitwendig waren aangebracht. Vals dus! Deze overigens voor de vogeltjes ongevaarlijke maar wel onzinnige ververij zou de verkoop moeten stimuleren. In mijn omgeving werden dergelijke diertjes in elk geval niet zo door de wat meer ervaren vogelliefhebbers gekocht, hetgeen niet wegnam dat er toch wel handel in bleek te zitten. Uiteindelijk is men kennelijk toch tot het besef gekomen dat zulk geknoei met vogeltjes beneden alle peil is en zien we dergelijke exemplaren gelukkig niet meer.

Een soortgelijk verschijnsel blijkt zich nu weer voor te doen in de handel met aquariumvisjes; glasbaarsjes geïnjecteerd met verf. Ook weer ongevaarlijk zegt men, maar net zo goed walgelijk. Waar het ging om die gekleurde vogeltjes bleek het in bijna alle gevallen te gaan om tijgervinkjes. Na de rui waren ze de geverfde veertjes dan weer kwijt. Nu is het wel zo, maar dat rechtvaardigd dat schilderwerk niet, dat heel vaak de aangeboden tijgervinkjes in hun naturel verpakke niet zo boeiend van kleur

zijn. Met name de mannetjes zijn veelal bont; rood, bruin en zwart gevlekt, zo tussen rust- en prachtkleed in. Het is overigens onder de prachtvinken, *Estrildidae*, zeldzaam dat de mannetjes tijdens de broedperiode in pracht- of bruiloftskleed zijn gestoken. Dit doet zich namelijk alleen bij de tijgervinkjes voor. Buiten die actieve periode gelijken de mannetjes sterk op de volwassen popjes waarbij geen verandering in verenkleed optreedt. Bij een volwassen in prachtkleed gestoken mannetje is de kop, hals en nek rood. Het rugdek is donker roodbruin met fijne witte puntjes, vleugels bruinachtig zwart met

schijnt af te hangen van de relatieve luchtvochtigheid. Overigens is het voor een succesvolle broed niet nodig dat de man volledig 'op kleur' is. Buiten de broedtijd hebben ze, gelijk als de popjes, grijsachtig bruine boven delen; stuit- en bovenstaartdekveren zijn rood, kopzijden donker grijsbruin, teugels zwart. De onderdelen zijn cremeachtig tot lichtbruin, de flanken wat donkerder met een lichte tekening. Jonge vogels gelijken in hun jeugdkleed al sterk op de popjes maar ze hebben een zwarte snavel. Er zijn drie rassen, te weten; *Amandava amandava amandava*, welke voorkomt in India en Pakistan. Dit nomi-

witte punten en de staart is zwart. Keel en borst is rood, zo ook de snavel. Op de bovensnavel kan zich aan de basis een blauwachtig tot zwart plekje bevinden. De buik- en onderstaartdekveren zijn zwart. Op de flanken bevinden zich witte punten. De ogen zijn rood en onder de ogen bevindt zich een klein smal wit streepje. De poten zijn bruin hoornkleurig. Het is niet altijd zo dat bij de man in de broedperiode het prachtkleed volledig tot ontwikkeling komt. Het kan zeer vlekkerig blijven en dat

naatras is 10 cm lang. *Amandava a. flaviventris*, Geelbuik tijgervink genoemd, welke domicilie heeft in Zuidwest-China, Birma en op de Soenda-eilanden. Ze hebben een lengte van eveneens 10 cm. Bij de mannen is de onderbuik geelachtig tot oranje van kleur en bij de poppen zijn de bovendelen meer geelachtig bruin. Tenslotte *Amandava a. punicea*, Chinese tijgervink genoemd, welke voorkomt in Thailand, Cambodja, Vietnam en op Java en Bali. Hun lengte is 9 cm, zijn dus kleiner dan de andere

2

twee rassen. De mannen hebben ook een zwarte onderbuik en de druppels zijn wat kleiner, of ontbreken. Tijgervinken worden bijna altijd in één adem genoemd met de Afrikaanse prachtvinken maar in dat werelddeel komen ze zoals u ziet niet voor. Opvallend is ook dat de zogenaamde Chinese tijgervink niet specifiek in China voorkomt. De tijgervinken voelen zich het meest thuis in de meer vochtige gebieden zoals de dicht met riet en grassen begroeide oevers van de wateren en de moerasachtige streken. Maar ook aan de randen van grasvlakten, de ruige begroeiingen langs wegen en in tuinen en rijstvel-

kogelvormig en gemaakt van grasstengels. Ze zijn goed verscholen in dichte lage struiken. Van binnen zijn de nesten bekleed met fijne zachte halmpjes, mos, veertjes enzovoorts. Zowel mannetje als vrouwtje zijn actief bij de nestbouw betrokken en van begin tot einde zijn ze daar 2 tot 3 dagen mee bezig. In het algemeen werden en worden tijgervinken ingevoerd die tot het nominaatras behoren, de zogenaamde 'gewone' tijgervinken. Ze zijn niet zo moeilijk te acclimatiseren en daarna voelen ze zich in ons klimaat redelijk tot goed thuis. Men kan wel stellen dat ze niet koudegevoelig zijn, dus sterk. De

nen noemen. Naast de snavel is dan ook de stuit geel van kleur. Ik kan mij overigens niet herinneren ooit een dergelijk **eigen kweek** mutant te hebben gezien. Ze doen denken aan de geelsnavel mutatie bij de diamantvink. Zoals hiervoor al gesteld, tijgervinkjes zijn uitstekende voliërevogeltjes. Houden en kweken levert geen moeilijkheden op en deze soort is dan ook aan te bevelen voor de beginnende liefhebber. Er zijn talloze exemplaren in de voliëres geboren. In kooien of vitrines is dat ook wel gelukt, maar beduidend minder. Op de meest vreemde plaatsen in de voliëre kun je een nestje van ze aantreffen, maar meestal in een struik of heester. Trouwens ook een kanarie-nestkastje of een halfopen nestkastje wordt wel als basis voor het nest door ze gekozen, ook wel eens, zoals bij ons, boven op een richel of in een tegen een wand aangebrachte bosheide of brom. Op een goed mengsel zaden voor kleine tropen, aangevuld met gras-en onkruidzaden, ei-en universeelvoer en vooral tijdens de actieve periode levend voedsel, zoals mierenpoppen, buffalowormpjes, een enkele meelworm, waterviooien, kleine vliegjes enzovoorts. Troggerst, in een enkele bundel in de voliëre opgehangen, vormt een goede en aantrekkelijke voedselbron voor ze, waarbij ze bovendien nog inspanningen moeten leveren om dat te verwerven. Maagkiezel, grit en dagelijks vers bad-en drinkwater mogen nimmer ontbreken. De 4 tot 6 witte eitjes worden afwisselend door man en pop bebroed en na ongeveer 12 dagen komen de eitjes uit. Pas uitgekomen tijgervinkjes hebben een zwartgrijze huidskleur en een enkel bruinkleurig donsveertje is aanwezig. Het duurt ongeveer 3 weken eer ze volledig in de veren zitten, klaar om uit te vliegen. Zoals eerder opgemerkt, lijken ze dan veel op de pop maar naast de nog zwarte snavel zijn ze ook nog wat geler van kleur. Op een leeftijd van

3

den komen ze voor maar bijna altijd is er dan wel water in de buurt. Hun voedsel bestaat uit zaden van allerlei grassen en wilde planten en uit diverse kleine insecten. Tijdens de broedperiode houden ze zich paarsgewijs op, maar veelal dicht in de buurt wordt er door soortgenoten ook gebroed. Buiten deze periode trekken ze op in zwermen. Hun broedtijd hangt af van de regenperiodes, staat niet vast. Meestal wordt er met nesten begonnen aan het einde van de natte moesson. De nesten zijn veelal

ideale huisvesting voor deze soort is de ruime en goed beplante gezelschapsvoliëre die dan wel moet zijn voorzien van een beschutte en te verwarmen ruimte. Ze mogen dan wel sterk zijn, maar tijdens guur, nat en koud weer, is een dergelijke binnenruimte noodzakelijk. Eenmaal gewend kunnen ze in de voliëre lange tijd verblijven. Zelf hebben we ooit een paartje meer dan 7 jaar kunnen houden. Het komt wel eens voor dat er zich tussen importvogels een mutant bevindt, die je 'geelsnavel' zou kun-

DE RODE TIJGERVINK

ongeveer 6-7 dagen zijn de jongen te ringen, maar daar kan ook wel verschil in zitten. Men moet dat zelf door nestcontrole, dat ze zonder veel problemen aanvaarden, zien te bepalen. De ringmaat is 2 mm. Als ze 8-10 weken oud zijn begint de jeugdruif en deze is na ongeveer 14 weken voltooid. De bedelpartijen die pas uitgevlogen jongen aan de dag leggen zijn aardig om te zien. Met omhoog gestrekt kopje en hals, en slaande vleugels, weten ze hun ouders goed aan de gang te houden. De eerste paar dagen keren ze 's avonds nog terug in het nestje, maar het komt ook wel voor dat ze in een ander verlaten nestje de nacht doorbrengen. In het begin van de actieve periode, de broedtijd, kun je met enige regelmaat de baltsceremonie waarnemen. Het mannetje springt, meestal wat houterig, met opgezette veren en een grashalpje in de snavel, rond het popje en hij maakt daarbij naar beneden buigende zijwaartse bewegingen naar links en rechts. Zij springt dan op haar beurt, even stijfjes als de man, rond het mannetje. De paring vindt overigens pas plaats nadat het mannetje pikkende bewegingen maakt in de nek van het popje. Hierna of tijdens dat, nodigt zij hem met trillende staart uit om de feitelijke paring te verrichten. We spraken al eerder over de rode kleur van het mannetje die onder bepaalde omstandigheden wel minder sprekend zou kunnen zijn. Het komt bij tijgervinkjes ook nog wel eens voor dat er sprake is van melanisme, dat ze in plaats van rood genoeg zwart worden. Deze verschijnselen zo zegt men, moeten worden toegeschreven aan een tekort aan bepaalde voedingsstoffen. Maar ook een onvoldoende licht en zon zouden daaraan ten grondslag kunnen liggen. Met name in binnenvolières komt het nogal eens voor dat de vogeltjes op de wat langere duur donkerder tot zwart van kleur worden. Zoals verschillende andere prachtvinken, heb-

ben tijgervinkjes behoefte aan zon. Het is duidelijk in de volière waar te nemen dat ze heel graag dicht bij elkaar op een zonnig plekje duidelijk zitten te genieten. Ze hebben ook behoefte aan onderlinge contacten, vooral buiten de broedperiode, zie je ze heel vaak dicht tegen elkaar op een tak zitten, een vertrouwd beeld dat je onder anderen ook bij blauwfazantjes en andere kleine prachtvinken aantreft. Op de tentoonstellingen kom je ze niet zo vaak tegen. Het is wellicht de bontheid aan kleuren die de mannelijke exemplaren tonen, die de liefhebbers weerhouden ze in te zenden. Overigens heb ik toch wel eens verdraaid fraaie exemplaren ingezonden gezien. Net als vele andere prachtvinken zijn de rode tijgervinkjes aantrekkelijk om te houden en beginnende liefhebbers kunnen er

aardig wat ervaring mee opdoen, omdat ze vrij gemakkelijk zijn te houden en ook zonder veel problemen tot broeden kunnen komen.

Onderschriften

- 1) *Ouderpaar*
- 2) *Nest rode tijgervinken*
- 3) *25 dagen oud*
- 4) *Geelsnavel mutant.*

Tekst: Rob van Druten Foto: Cees Scholtz/Heij

Eigen kweek Jacarinivink

Vorig jaar kweekte ik 9 jongen waarvan er 3 zijn overgebleven, 1 man en 2 poppen. Eind vorig jaar kon ik er bij een kweker een man bij kopen en een pop ruilen. Nu heb ik dus drie koppels, maar eerst terug naar 1992. Het oude koppel had ik in een binnenvolière van 150x150x200m geplaatst, met daarin, onwetend, geen groen alleen een paar traliekastjes. Tot mijn verbazing werd hierin een nestje gebouwd, dat alleen bestond uit kokosvezel en een klein beetje mos; precies een kanariënestje. Er werden twee eitjes gelegd die blauw van kleur waren met bruine stippen, gelijk aan die van de Kleine Cubavink. Na een broedduur van 11 dagen; lagen er twee kale jongen in het nest. Dit duurde maar twee dagen en de jongen lagen dood op de grond, dit te wijten aan gebrek aan levend voer. Zodoende besloot ik ze in de buitenren te doen, deze is geheel beplant met allerlei struiken, klimplanten, coniferen, enz. De lengte is 9 meter bij 4 meter. De man begon al vrij gauw met de balts, door telkens een meter omhoog te fladderen. Het nest werd

in de bruidssluier gemaakt, dit keer alleen van kokosvezel en niet groter dan 6 cm. Op 10 mei werd het eerste ei gelegd en het laatste op 12 mei, dus dit keer drie stuks. Tijdens het broeden losten man en pop elkaar regelmatig af, na elf dagen lagen er twee jongen in het nest, het derde ei was niet goed. Wat mij opviel was dat de ouders hoofdzakelijk oorwormen voerden en insecten uit de volièr. De gehele dag zie je ze druk in de weer. Op de zesde dag heb ik ze geringd met een 2,3 mm ring. Het duurde maar elf dagen dat ze uitvlogen, ook hier bleef maar 1 jong van over. Het is nu februari 1993. Het oude koppel heb ik binnen in een broedkooi van 80x50x40 cm gezet, met daarin een grote bos groen. Binnen een week was het nest klaar en op 8 en 9 februari werd er een ei gelegd. Ze broeden vanaf het eerste ei. Op 19 februari was er één uit, het andere onbevruucht. Ik plaatste zoveel mogelijk levend voer in de kooi en dit keer voerden ze wel, op de zesde dag werd er geringd en verder heb ik ze met rust gelaten. Op 2 maart moest

het jong uitvliegen, toen ik ging kijken was het al te laat, het jong hing op de kop aan de nestrand (dood). Ditzelfde is mij vorig jaar ook al twee maal overkomen. Of dit te maken heeft met het zo vroeg uitvliegen en het jong zich dan zelf nog niet onder controle heeft, weet ik niet. Op dit moment zit een tweede jong koppel ook te broeden op drie eieren in een struikje, 40 cm van de grond. Hopelijk gaat het dit jaar iets beter, zodat deze toch bijzondere vogels vaker te zien zijn op onze tentoonstellingen ook voor verdere nakweek, daar de import toch steeds geringer word.

seel

De

Door: H. Koster

DE TIMBRADO

Destijds heb ik het eerste artikel in ons bondsblad geschreven over de van origine Spaanse zangkanarie "De Timbrado". Op verzoek van diverse liefhebbers wil ik nu uitgebreider over dat soort vogels schrijven. Allereerst wil ik U berichten dat er momenteel bij de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers drie keurmeesters van timbrado's zijn.

Wij gaan dus de goede richting uit met die vogels. De Spaanse theorie zegt over de opleiding voor adspirant-keurmeester: Hij moet de toeren kunnen noemen, de structuur van de toeren kennen, de indeling van de toeren en hun analyse en, de klinkers en medeklinkers, alsmede de waardering van het maximum en het minimum van de gezongen toeren. Hij moet de toeren kunnen uitleggen zonder leemten en de zangkwaliteit naar hun waarde schatten. Dus dat is nogal wat, maar wij weten allen, dat met een goede interesse voor de soort, al meer dan de helft gewonnen is. Als basis voor de theorie is de tekst van de originele Spaanse theorie woordelijk overgenomen. De Spaanse vogelliefhebbers kweekten met de Portugese en de Venezuleaanse kwekers, tot voor zeven jaren uitsluitend deze vogels. Door die kwekers werden de vogels zoveel mogelijk onder zich gehouden. Zo zagen wij voorheen op de diverse wereldkampioenschappen enkel timbrado-inzendingen uit die landen. Doordat zij voor wat betreft de verspreiding van de vogels buiten hun landsgrenzen nogal behoudend waren, kon dit zo jaren voortduren. Men wist buiten Spanje dat de timbrado een zangkanarie was. Maar die soort was zodanig met geheimzinnigheid omgeven, dat bijna niemand in de overige landen een vermoeden had van de structuur van de gezongen toeren en de waarde van de timbrado als zangvogel voor binnen en voor buiten de volière. Nu die timbrado zijn intrede heeft gedaan in Nederland en al door verscheidene kwekers is aangeschaft, zal die geheimzinnigheid en onbekendheid met die soort denk ik vlug verdwijnen. Het is gebleken dat de timbrado niet alleen een vlijtige en beweeglijke vogel is, maar ook een vogel met een prachtig lied, dat zal

voldoen in de huiskamer, maar bovenal ook in de volière. Want, wat is er mooier dan wat ijerige zangers in de volière? Bij de tot nu toe aanwezige zangkanaries in Nederland, de harzers en de waterslagers, konden de liefhebbers hun kennis verrijken op de vergaderingen, door het affluisteren van de vogels en de uitleg van de gezongen toeren. Omdat dit nu bij de timbrado nog niet kan, wil ik mij bezig houden met het proberen uit te leggen hoe de zang van deze vogel in elkaar zit. Net als bij de harzervogels zijn bij de timbrado's de gezongen toeren in afzonderlijke groepen ondergebracht. Ten eerste hebben wij dan de groep van de "Ononderbroken toeren". Het woord of wel de benaming zegt al hoe de samenstelling van deze groep toeren is. Tussen de lettergrepen zit geen onderbreking en derhalve zijn die lettergrepen dusdanig met elkaar verbonden, dat er geen tussenruimte tussen de delen van de toer bestaan, dus dat de delen van die toer ononderbroken zijn. Tot deze groep van toeren behoort als eerste: **de metaalrol**. De benaming drukt al weer uit wat wij ons moeten voorstellen, een roltoer met een metaalklank. Men noemt deze toer zo omdat hij lijkt op een deurbel, de telefoon, of de wekker. De medeklinker van de toer is de "r" en de klinker is de "l". De lettergrepen rl aan elkaar verbonden en wij horen rlririririri. Het woord zegt het al, aan deze toer mag de metaalklank niet ontbreken, vandaar de benaming metaalrol. Het geluid van deze toer klinkt het best als de klinker en de medeklinker op dezelfde hoogte liggen. Dat wil zeggen dat geen van beiden op de voorgrond treedt, dat ze beiden even sterk gebracht worden. De toer wordt te hard als de "r" overheerst en te scherp als de "l" over-

heerst. Het staat er zo eenvoudig, de medeklinker r en de klinker l. Maar de kenners van de zang van andere kanaries weten dat er ook in de klinker l verschillen aanwezig zijn. Zo kan de l als een ije hoge toon klinken maar ook op een gewone i-klank, en dan nog eens als een lagere i klank, maar wel als zodanig dat het altijd nog een i blijft. En als een vogel deze toer dan brengt door die l te laten stijgen of te dalen, dan spreken wij er van dat hij "gebogen" gebracht wordt. En als de toer op deze gebogen manier gebracht wordt, dan is hij het mooiste. Van mindere waarde zijn de te hoge, de harde en de toonarme toeren. De toer wordt door de timbrado met half geopende snavel gebracht, de snavel is nooit gesloten. Dit in tegenstelling van de harzervogels, die bij de goede toeren de snavel altijd gesloten houden. Deze toer kan een maximum van 9 punten behalen. De tweede toer in deze groep van de ononderbroken toeren is de "E-of El-rol". Dus weer een roltoer waarvan de lettergrepen nauw aan elkaar verbonden zijn. Uit de benaming kunnen wij lezen of afleiden dat er een e moet rollen of een el. En wij weten bijna zeker dat die klinkers e of el verbonden moeten zijn door de klinker r. De klinker r met medeklinkers zonder onderbreking gebracht, maakt er altijd een roltoer van. De toer klinkt dus als rererere of reireireirei. Deze toer mag evenals alle toeren van de timbrado niet te lang worden aangehouden, vooral niet op de klinker want dan wordt hij eentonig. Hij klinkt dan enigszins neuzig. Als de toer gezongen wordt met een metaalklank dan wordt hij mooier. Maar als de vogel de e en de l samenvoegt, dan wordt de toer mooier. Dus de klinkers als el maakt de toer mooier dan de toer met alleen

de klinker **e**. En eventueel bij de metaalrol, wordt de toer waardevoller als hij in gebogen vorm gebracht wordt, dalend, gelijk of klimmend. Van mindere waarde zijn de moeilijk definieerbare, de harde, de te lang aangehouden, neuzige en klankarme toeren. De maximale bewaardiging van deze toer is 6 punten. Rest ons nu de derde en laatste toer van deze groep en wel de **o**- of **u**-rol. Dit is de beste toer van deze groep, de beste toer van de ononderbroken toeren. De toer wordt weer gevormd door de medeklinker **r** en de klinkers **o** of **u**. De toer wordt gebracht met de klinker **o** of met de klinker **u**, doch niet met deze beide klinkers samen. Dus *rururururu* of *rororororo*, maar nimmer als *ruoruoru* of *rourourourou*. De diepte van de toer is bepalend voor de waarde van de toer. Men moet wel weten dat het brengen van heel lage tonen voor de timbrado's moeilijk is. Bij de bewaardiging van de toer speelt de zuiverheid een grote rol. Als de vogel bij het brengen van de toer overgaat van de ene naar de andere klinker, dan wordt de waarde van de toer verhoogd. Als de vogel deze klinker wisselt, dan is dat een prachtig geluid en klinkt het zeer aangenaam. Toeren die hard klinken door overheersing van de klinkers, stomme toeren en toonarme toeren zijn van mindere waarde. Er zijn mensen die deze vorm gelijk willen schakelen met de holrol van de harzer, maar de harzer opent zijn snavel niet als hij de holrol zingt en de holrol wordt door de harzer ook langer aangehouden. Deze toer brengt de vogel met half geopende snavel. Voor deze toer kan maximaal 12 punten worden gegeven. Hiermede heb ik de eerste groep van de ononderbroken toeren behandeld. De zang van de timbrado is geweldig afwisselend. Er zijn vele mogelijkhe-

den voor de wijze waarop de onderscheiden toeren gebracht kunnen worden. Bijna alle letters van het alfabet zijn mogelijk. De klinkers **o** en **u** zijn het zachtst, dit zijn tevens ook de diepste die gebracht worden. Er zijn drie toonregisters bij de zang van de timbrado's en wel:

1e Hoog en scherp;

2e Normaal of in het midden;

3e Laag en diep.

Het 1e register heeft de **l** als klinker, het 2e de klinkers **e** en **l** tesamen en het 3e de vocalen **o** en **u**. Omdat de theorie zich baseert op een maximum score door beoordeling, verdelen wij de toe te passen puntenstelling in drie delen. De indeling van de aangehaalde toonregisters zullen ons de kwaliteit leren kennen van de verschillende toeren, zodat het gemakkelijker wordt om ze te beoordelen zoals het behoort. Iedere toer kan gebracht worden als gewoon, mooi of zeer mooi. Als een toer op de gewone wijze gebracht wordt, dus de minst goede waardevorm, dan bereikt hij een derde deel van de maximale bewaardiging. Als de toer als goede toer gebracht wordt, dan bereikt hij 2/3 van de maximale bewaardiging. En de zeer mooie toer, kan natuurlijk het moeilijkste gebracht worden en wordt daarom beloond met een bewaardiging, welke het maximum benadert. De genoemde toonregisters geven ons bij de beschouwing daarvan ook de mogelijkheid om de onvoldoende en slechte toeren te leren onderscheiden. In een volgend artikel zal ik verder gaan met de behandeling van de onderscheiden toeren van de timbrado.

KALENDER 1993

De Kanarievlugelparkiet

Het geslacht **Brotogeris** telt zeven soorten en diverse ondersoorten, die vrijwel allemaal domicilie hebben in Zuid-Amerika. Een enkele soort vindt men in Midden-Amerika. De Brotogerissoorten zijn de zogenaamde dunkparkieten, die gekarakteriseerd worden door hun zijdelings samengedrukte snavel met een zeer smalle bovenrand (culmen). Maar laten we ons eerst bepalen tot de afgebeelde vogel. Van **Brotogeris versicolorus**, die door sommige auteurs wordt betiteld met goudvlugelparkiet, onderscheidt men twee duidelijke ondersoorten: **B.v.versicolorus**, de witvlugelparkiet (de nominaatvorm dus) en de afgebeelde vogel, **B.v.chirri**, de kanarievlugelparkiet. De afbeelding spreekt voor zich, alleen wil ik even de lengte vermelden: 23 tot 24 cm. Deze parkieten hebben een groot verspreidingsgebied, namelijk een groot deel van het Amazonebekken en verder zuidelijk naar Brazilië tot Bolivia, Paraguay en Argentinië. Daar houden de vogeltjes zich meestal op in zwermen van circa veertig tot vijftig exemplaren. Ze zwermen rond de bossen en wouden, maar komen ook wel in de buurt van steden en dorpen. Maar als de broedtijd nadert, moet uiteraard voor de voortplanting worden gezorgd. Dan zoeken de paren een geschikte holte op. Veelal is dit een holle boom, maar ook termietennesten in bomen worden wel gebruikt. In het hol komen vijf of zes witte eieren te liggen, die in ongeveer 23 tot 26 dagen worden uitgebroed. De jongen verlaten het nest als zij omstreeks vijftig dagen oud zijn. Ze lijken dan al veel op de oude vogels, maar zien aanzienlijk doffer. Het voedsel van deze parkieten bestaat uit allerlei zaden, vruchten en bessen.

Witvlugelparkiet.

Deze ondersoort is aanmerkelijk donkerder dan de kanarievlugel. Het geel op de vleugels is veel lichter, bij het witte af en vandaar dan ook de naam. Rutgers vermeldt in zijn encyclopedie, dat deze parkieten voorkomen in Suriname, maar Haverschmidt vermeldt hem niet in de "List of the birds of Surinam", maar bij de goudvlugelparkiet geeft hij als noot dat deze soort wel genoemd wordt door een auteur, maar dat hij niet voorkomt in een van de vele Surinaamse collecties.

Door: Meindert de Jong.

Cana's kweken een succes!

In mei van 1992 nam ik van een goede bekende een koppeltje cana's over, *Agapornis cana*. Hij had deze vogels gekocht maar achter-

af beviel dit soort vogels hem toch niet, temeer omdat ze nogal schuw waren. Ook kon men niet zien hoe oud ze waren, want geringd zijn ze niet. Nadat ik met de vogels thuis was aangekomen plaatste ik ze in de kleinste broedkooi die ik had, n.l. 60x50x40cm. Dit deed ik om de vogels aan de dagelijkse verzorging te laten wennen en zo konden ze zich haast ook niet verschuilen en waren gedwongen de verzorging toe te laten. Dit leidde er toe dat ze na enige tijd minder schuw waren en rustig op de stok bleven zitten. Na ongeveer 3 maanden lag er een eitje op de kooibodem, het was eind augustus. Ik dacht wat een nare tijd om een broedseizoen te beginnen, maar ik hing toch maar dezelfde dag een broedblokje in de kooi. Na een dag of 15 controleerde ik het blokje. De pop had ik al die tijd niet gezien. Ook de man verbleef veel in het blok vooral als ik in de kweekruimte bezig was. Ik schrok bij die controle want er lagen keurig netjes 6 eitjes in die alle zes bevrucht waren. Toen heb ik niet meer gecontroleerd tot ik na 21 dagen gepiep hoorde. Er waren twee eitjes uitgekomen, het was toen 22 september. De andere vier kwamen ook uit en de man voerde de jonge vogels voortreffelijk. Op 2 oktober controleerde ik en alle zes de jongen lagen in het blok, dit was ook al de dag om te ringen (13 dagen oud). Hierna controleerde ik om de twee dagen, in verband met de ringen. Man en pop bleken dit nu ook veel beter toe te laten. Ringmaat 4mm had ik niet, daar ik voor mijn overige agaporniden 4,5 mm gebruik, en ook geen ringen meer krijgen kon. Dus heb ik ze geringd

met ringetjes van de man van wie ik de vogels had overgenomen. Eigen kweek blijft eigen kweek en beter geringde dan ongeringde vogels.

Nadat de vogels in de veren waren gekomen, bleek er nog een verrassing te zijn n.l. de 6 jongen waren alle zes popjes. Na 5 weken al moest ik de jongen van de ouders halen daar deze al weer wilden gaan broeden. Zo lag er begin november al weer een eitje in het blok, gevolgd door nog zeven eitjes. Deze acht eitjes waren ook allemaal bevrucht en zijn ook alle acht uitgekomen, maar hiervan werden 6 jongen gevoerd en twee niet, deze zijn maar een dag oud geworden. Toch weer 6 jongen dus, geringd en netjes door beide ouders grootgebracht. Nadat ook deze vogels weer in de veren waren gekomen bleken er 3 popjes en 3 mannetjes te zijn. Ook nu weer na 5 weken, moest ik de jonge afzetten van de ouders, daar deze toch agressief begonnen te worden tegen ze. Bij het oude koppel heb ik toen wel het broedblok weggehaald, daar ik vind dat het beter is om slechts twee rondes toe te laten en ik wil ook voor het volgend jaar nog wat hebben aan dit koppel. De eigen gekweekte vogels zijn veel rustiger dan de ouders, vooral als je vanaf het begin veel met de jongen omgaat. Belangrijk is bij deze vogels, om ze in een normaal formaat broedkooi te houden. Kweken in een vluchtje houdt in dat de vogels schuw worden. Wel is het goed om de eigen gekweekte jongen in een klein formaat vluchtje over te plaatsen om ze zich te laten ontplooiën tot volwassen vogels. Zo zie je maar weer dat geduld een schone zaak is en een beetje geluk moet je natuurlijk ook hebben.

Door: Fr.Oltmann.

Praktische kweek

Temperatuur

Van de vele onderwerpen waarmee een kweker te maken krijgt als hij zich verdiept in het hoe en waarom van het gedrag van zijn vogels, krijgt het vraagstuk van de temperatuur waarbij hij zijn grasparkieten houdt, doorgaans weinig aandacht. Er is eigenlijk weinig bekend over de invloed van de temperatuur op het leven van de vogels en dan met name waar het het broeden betreft.

- Vastgesteld is dat de poppen in de vrije natuur een minimumtemperatuur van 10°C nodig hebben om eieren te produceren.
- In Australië heeft de vogel zijn broedperiode als de temperatuur zich beweegt rond 20°C, waarbij de minimumwaarde zakt tot 10°C.
- Bij het broeden in verwarmde ruimten lopen de opgaven voor de gebruikte temperatuur uiteen van vorstvrij houden tot verwarming op een minimum van 10°C.
- Het broeden stopt als het verschil tussen nacht- en dagtemperatuur gedurende enkele dagen groter is dan 15-20°C.
- De verwarming in het nest door de pop in een broedruimte van ca. 20°C bedraagt ca. 1-3°, afhankelijk van het aantal jonge vogels in het blok.
- De temperatuur onder een zittende pop is 38-40°C

In fig.1 is het jaarpatroon van de dagelijkse temperatuur weergegeven zoals dat bij het KNMI over vele jaren voor De Bilt berekend.

Ieder weet dat de temperatuur in een bepaalde maand sterk kan wisselen. Soms is het in januari "lekker vries-

en broedsucces.

weer", maar het kan ook "lekker voorjaar" zijn. Daarom is het jaarpatroon aangevuld met extreme maar normale waarden voor dag- en nachttemperaturen. Een dag-gemiddelde is het resultaat van een hoge temperatuur overdag en een lage temperatuur in

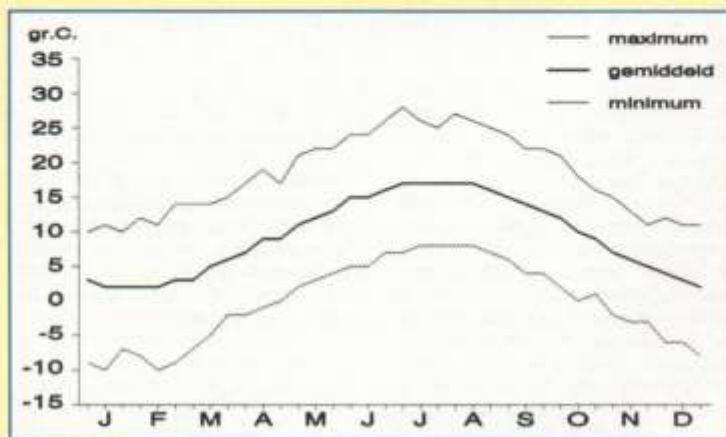
de nacht. Meestal ligt de hoogste temperatuur overdag 4 tot 5° boven en de laagste temperatuur in de nacht 5° onder de gemiddelde dagtemperatuur. Het zijn de soms veel lagere temperaturen in de nacht in de periode van gelegd ei tot het uitkomen, waarvan ik denk dat er een duidelijke invloed zou kunnen zijn op het sterven van de embryo's en dus op het uiteindelijk broedresultaat.

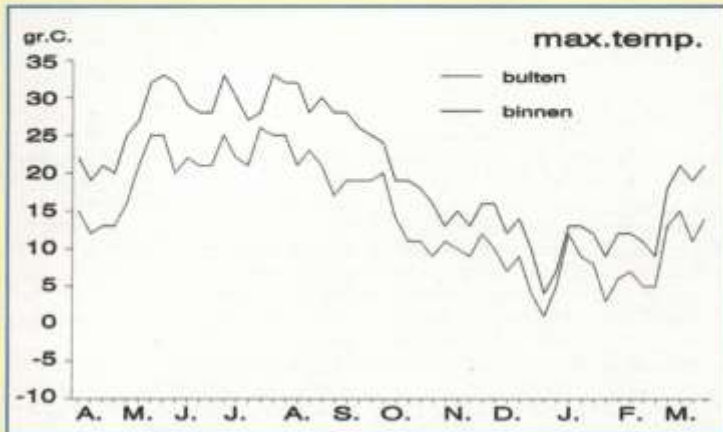
Bij goede voeding en een beschutte omgeving willen grasparkieten al in de winter of het vroege voorjaar tot broeden overgaan. Al vele jaren ben ik ontevreden over de uitkomsten van een vroeg beginnen. In december 1991 nam ik me voor om niet te beginnen vóórdat de minimumtemperatuur op 10°C lag. Ik hoopte daarmee te bereiken dat het aantal niet-bevruchte en het aantal niet-volgroeiende eieren duidelijk lager zou liggen dan thans het geval is. Ter verduidelijking moet ik vermelden dat ik kweek in de schuur, waarin geen verwarming is aangebracht. Hoewel het me moeite kostte bij poppen met donkerbruine neusdoppen, heb ik mijn voornemens uitgevoerd. Wat bleek? De vogels inspecteerden wel de nesten en van de vijf koppels kwam er één tot

nestvorming, maar voor de rest was het over, iets waarvoor ik al door collega-kwekers gewaarschuwd was. Het onvoorspelbare weer leverde, na de vrij lange koude periode in het vroege voorjaar, een voor de tijd van het jaar hoge temperatuur op. De reden voor het verder afzien van broeden?

Te laat realiseerde ik me dat ik weliswaar niet verwarmde, maar dat de temperatuur in de schuur wel degelijk afwijkt van de temperatuur buiten. De schuur is voor driekwart geïsoleerd; door ramen, deur en plat zwart dak wordt extra warmte door de zon ingevoerd die door de isolatie niet verloren gaat in de koude nachten. Ook de 12-uurs verlichting met TL zal wat extra warmte aanbrengen. Om meer te weten over de warmte in de broedruimte heb ik in april 1992 een minimum-maximum thermometer in de schuur gehangen en gedurende een jaar dagelijks de standen opgenomen. In de mening dat er nauwelijks verschillen in de ruimte zouden zijn heb ik deze meter geplaatst op nesthoogte, ongeveer 15 cm onder het plafond en op ca. 15 cm afstand van de rij broedkooien.

Overigens hebben mijn vogels in de

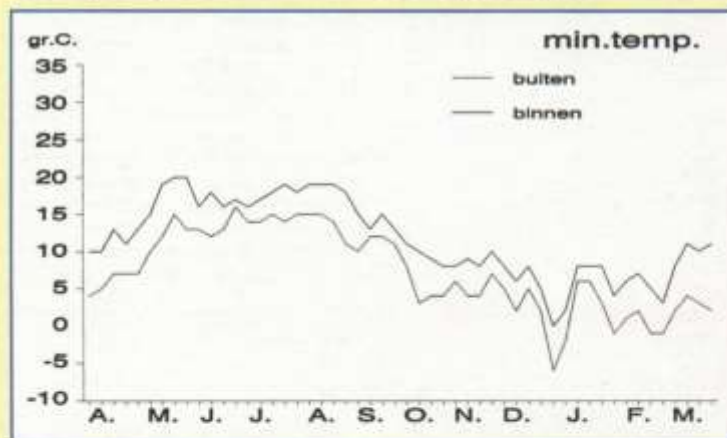
koude periode oktober tot februari, voldoende nesten gevormd en zijn er ook goede resultaten gekregen. Maar tevreden? Nee, ook dit keer niet. Het resultaat was een nestsucces van 75% en een broedsucces van slechts 28%.

Het verloop van het week-gemiddelde van de hoogste en laagste temperatuur gedurende een jaar staat afgebeeld in de fig.2 en 3, samen met de waarnemingen van het plaatselijk weerstation van de maximum en minimum buiten-temperaturen.

Uit de waarnemingen blijkt dat er een vrij groot verschil bestaat tussen de temperatuur in de schuur en de buitenlucht. De maximum dagtemperatuur in de schuur is gemiddeld 5° hoger dan buiten en het minimum 's nachts ongeveer 4°. Verrassend was het te zien dat binnen de zeven dagen van de week zowel het maximum als het minimum zo weinig constant is (ongeveer 5° verschil).

Gedurende het kweekjaar werden de normale gewoonten van ventileren aangehouden, dwz. dat er 's nachts in de winter niet wordt geventileerd maar wel overdag en verder dat 's zomers de warmte wordt geregeld met het openen van volière-ramen en schuurdeur. Tijdens de proef bleek dat de temperatuur op verschillende hoogten in de broedruimte niet gelijk ligt, ongeveer 1° lager ligt per 40 cm

hoogte. Indien we één thermometer hebben is de beste plaats op de halve hoogte vlak voor de broedblokken. De resultaten werden voor het gevonden verschil gecorrigeerd.

Vergeleken met het advies om voor volièrekweek te wachten tot mei, zou voor kweek in een aparte onverwarmde broedruimte het advies moeten zijn om niet eerder te starten dan eind-maart/begin april zodra de vogels broedrijpheid vertonen.

De waarnemingen hebben geen aanwijzing gegeven ter versterking van mijn vermoeden van een invloed van de temperatuur op de broedresul-

taten. Bij het vergelijken van de resultaten van de temperatuurmetingen met de broedresultaten ontbraken er een aantal achteraf noodzakelijke gegevens.

Dat zijn o.a.:

- Inzicht in het verschil tussen temperatuur in de broedruimte en in het broedblok (microklimaat).
- Niet genoteerd was een onderscheid in niet-donkere en donkere eieren waaruit zich geen vogel ontwikkelde.
- Een niet-donker-gekleurd ei kan zowel bevrucht als onbevrucht zijn.
- De temperatuur op diverse hoogten en plaatsen in de broedruimte.

Mijn onderzoek geeft daarmee een typisch voorbeeld van de beperkte mogelijkheden voor een kweker-liefhebber. In feite is hier oriënterend onderzoek gedaan en uitgebreidere proeven zijn nodig om de veronderstelling te controleren.

Literatuur.
Weerstation Bergen op Zoom, B.Ontstentk.
Almanak van Weer en Klimaat, H.Geurts, 1982.
Dr.R.Baker, BW sept. 1988.
A.Kooten, Onze Vogels 1992, blz.74.

Mijn kweek met de Himalaya-groenling

Wij woonden weer net in Oeffelt toen ik de kans kreeg om bij een vogelliefhebber van onze vereniging een koppeltje Himalaya-groenlingen te kopen. Mijn volière was net klaar en daar kwamen de Himalaya's in gezelschap van o.a. rijstvogels, spitstaartamadines en een paartje Mexicaanse roodmussen. De man waar ik de Himalaya-groenlingen gekocht had, kweekte vooral putters en sijzen en had geen plaats voor de groenlingen. Het was een geïmporteerd stelletje.

Het eerste jaar gebeurde er niets, alleen een paar jonge rijstvogels en Mexicaanse roodmussen, waarvan de man in de broedtijd nogal eens achter de Himalaya's aan ging.

Maar in het tweede jaar begon de pop met het slepen van nestmateriaal. Omdat de roodmussen weer ze agressief werd, heb ik deze met zijn partner in de binnenvlucht gedaan. In de buitenvlucht zaten nu naast de Himalaya-groenlingen ook nog een paartje kanaries. De vlucht was beïnvloed met een vlier en een conifeer. Ze bouwden een nestje in een tralie-nestkastje waar ik wat conifeertakjes omheen gedaan had. Het nestmateriaal bestond uit wat gedroogd gras en kokosvezel. Vier eitjes werden gelegd en goed bebroed. Alle vier kwamen ze uit, maar twee jongen stierven vrijwel meteen. De overige twee werden goed gevoed (althans zo leek het). Het ringen gaf geen problemen en het leek een succes te worden. Maar toen begon het, een jong lag op een dag dood op de grond en het andere viel flapperend uit het nest en was nogal ongelukkig gevormd. Het had een misvormde poot (toevallig de poot met ring?) en een te lange

snavel. De man heeft dit jong nog maanden gevoerd voordat het toch sneuvelde net als de pop.

Een jaar later, de volière welke voor nood en zeer onpraktisch was, werd ingeruild voor een tuinhuisje. Hierin kon ik mijn broedkooien voor de kanaries kwijt en tevens werd er aan de andere kant een vluchtje gemaakt. Hierin kwamen ook de Himalaya-groenlingen. In de voorbije winter had ik nog een stelletje gekocht bij een kweker en dit waren eigenkweekvogels. Ze hadden allebei een vaste voeding aan alleen waren het broer en zus. Bij een handelaar had ik nog een Himalayapopje gekocht en zo had ik er vier bij elkaar. Door de vogels goed te observeren zag ik dat mijn oude man interesse toonde voor het eigenkweek popje. De andere twee heb ik in een broedkooi gezet zodat het verliefde paartje zijn gang kon gaan. Ondanks dat het verblijf van de Himalaya's geheel binnen was, werd er toch direkt begonnen met nestbouw. De pop legde vier eitjes waarvan ik er twee onder een kanarie legde om toch zeker jongen op stok te krijgen. Zelf mocht het popje de andere twee eitjes uitbroeden en de jongen grootbrengen. Zo zou ik meteen weten of de vorige tegenslag aan het voer lag. De twee eitjes onder de kanarie kwamen beiden uit en de jongen werden goed gevoerd. Na zes dagen heb ik ze geringd maar tijdens het uitvliegen is er een jong gesneuveld waarschijnlijk omdat de oude Himalaya-groenlingen nadrukkelijk het jong riepen. Ik heb toen de kanarie met het ander jong in de vlucht bij de echte ouders gezet. De Himalaya's voerden meteen en de jonge Hima-

laya werd een mooie jonge man. Van de eitjes onder de Himalaya-groenlingen zelf kwam er een uit en dit was weer een ongelukkig vogeltje met dezelfde misvormingen als een jaar eerder. De tweede ronde hebben ze niets meer ondernomen maar ik was al zeer tevreden met dit ene gezonde jong.

Dit jaar begonnen de Himalaya's opnieuw en legden vier eitjes. Weer legde ik er twee onder een kanarie en mochten ze er zelf weer twee uitbroeden. Ik had wel de voeding aangepast, ze kregen nu een mengsel van een beetje kanariezaad, genoeg eivoer, aves en mierenpoppen, zodanig dat ze wel eivoer moesten eten. Het resultaat is dat ze nu twee gezonde jongen zelf hebben grootgebracht. De kanarie heeft geen jongen grootgebracht.

Dus na drie jaar Himalaya-groenlingen gekweekt, waarvan de oudste (die van vorig jaar) nu bijna op kleur is en dit jaar op de tentoonstelling gehouwd kan worden.

De Himalaya-groenling is een mooie volièrevogel die geen bijzondere eisen stelt aan zijn huisvesting (kale binnenvlucht) en met eenvoudig eiwitrijk voedsel ook goed te kweken is. Wat betreft de partner-keuze zoeken ze zelf hun partner uit, dus als je een paartje hebt wat elkaar niet ligt kun je het kweken wel vergeten. Het belangrijkste om Himalaya-groenlingen te kweken is dat het paartje het met elkaar ziet zitten en dat ze genoeg eiwitten opnemen om hun jongen mee te voeden.

Tekst: M. Veekens
Foto: A. de Bruijn